

Kari Mäkinen: Suvivirsi yhtenäistämispolitiikan ja sielunmaiseman tulkkina
Lahden Historiapäivät 9.2.2019.

Vasemmalla ruotsalainen vuoden 1694 virsikirja, jossa Suvivirsi ensimmäisen kerran ilmestyi ja jonka painos vedettiin pois. Keskellä vuoden 1695 versio, ja oikealla vuoden 1701 virsikirja, jossa virsi ilmestyi ensimmäisen kerran suomeksi.

Puolivahingossa virsikirjaan

Vuoden 1701 suomalaisessa virsikirjassa oli osasto "Kaikkinaisissa tarpeissa" ja siinä alaosasto numero 4. Alaosaston otsikko oli "Suwi Virsi". Toisin kuin useimmissa muissa alaosastoissa, tässä oli vain yksi virsi, numero 318. Otsikko antoi virrelle nimen.

Virsi oli suomennos virrestä "Then blomstertid nu kommer". Se oli otettu ruotsalaisesta vuoden 1695 virsikirjasta, jonka esikuvan mukaan suomalainen virsikirja oli laadittu. Molemmat virsikirjat olivat osa 1600-luvun lopun luterilaista yhtenäistämispolitiikkaa ja kansankasvatusta. Se tapahtui hallitsijan johdolla ja kirkon toimesta. Reformaation ohjelmaan kuulunut seurakuntaisten virsilaulu oli vähitellen yleistynyt 1600-luvun mittaan. Virsikirjoja oli ilmestynyt useita, myös suomeksi. Jaakko Finnon virsikirjan (1583) ja Hemminki Maskulaisen virsikirjan (1605) lisäksi oli käytössä myös joitakin paikallisia virsikirjoja. Samoin oli ruotsinkielisten virsikirjojen laita. Kirjava kenttä ja rahvaalle sitä kautta tarjottu hengenravinto haluttiin saada lujempaan ohjaukseen.

Kaarle XI antoi ruotsalaisen virsikirjan työn hovisaarnaajalleen Jesper Svedbergille (1653-1735). Tämä teki työtä käskettyä ja virsikirja valmistui 1694. Svedbergin virsikirjaan sisältyi ensimmäisen kerran ”Then blomstertid nu kommer” otsakkeella ”Een sommarwisa”. Virsikirja tarkastettiin ja painettiin. Svedberg oli kuitenkin enemmän tunnettu kielellisestä lahjakkuudestaan ja hurskaudestaan kuin opillisesta puhtaudestaan. Niinpä eräät tiukan ortodoksian kirkonmiehet puuttuivat asiaan. He katsoivat, että virsikirjan tuli ilmentää yhtenäistä luterilaista uskoa. Tässä katsannossa Svedbergin virsikirja nähtiin opillisesti liian hatarana. Seurauksena oli, että koko 20.000 kappaleen painos otettiin pois levityksestä. Se lähetettiin tietävästi Pohjois-Amerikkaan ruotsalaisten siirtokuntien käyttöön.

Virsihanketta jatkettiin, nyt opillisesti lujemmalla otteella. Ruotsalainen virsikirja valmistui jo 1695. Suuri osa Svedbergin kirjan virsistä oli siinä mukana, myös ”Then blomstertid nu kommer”. Piispoilta tuli kuitenkin vielä lokakuussa 1695 uutta virsikirjaa koskeva arvio, jossa esitettiin, että juuri tätä virttä ei pitäisi ottaa mukaan uuteen virsikirjaan, osin muodollisista, osin teologisista syistä. Se ei noudattanut runouden sääntöjä ja etenkin: se sekoitti maallisen ja hengellisen ilon. Tästä huolimatta, ehkä siksi, että piispallinen kanta tuli niin myöhään, että kirja oli jo painossa, ”Then blomstertid nu kommer” säilyi kuitenkin uudessa virsikirjassa. Nyt virsikirjapainosta ei enää peruttu eikä otettu pois levityksestä.

Suvivirsi pääsi siis ruotsalaiseen virsikirjaan alun perin ikään kuin vahingossa.

Alkuhämärä

Tuohon aikaan virsikirjoihin ei merkitty virsien tekijöitä. Kyse oli kollektiivisesta omaisuudesta, yhteisen uskon, ei yksilöllisen ajattelun ilmauksesta. Nykyisessä virsikirjassa on toisin. Siinä suvivirren tekijäksi on mainittu Israel Kolmodin (1643-1709). Perässä on kysymysmerkki.

Israel Kolmodin oli Visbyn superintendentti. Perimätiedon mukaan hän olisi saanut juhannuksena 1693 tai 1694 erityisen luonnonelämyksen Hångerin lähteellä Lärbrossa. Elämyksensä innoittamana hän olisi sitten runoillut tämän virren. Paikalla on nykyisin muistokivi. Kysymysmerkki tekijänimen perässä on kuitenkin perusteltu. Ruotsalaisessa tutkimuksessa (Allan Arvastson 1971) on huomautettu, että kun Jesper Svedberg myöhemmin luetteli kirjoittajia ja

henkilöitä, jotka osallistuivat hänen virsikirjansa laatimiseen, hän ei maininnut Kolmodinia. Kolmodinin nimi tuli ohimennen esiin virren yhteydessä ensimmäisen kerran 1729. Voi siis olla, että suvivirren alkuperäinen kirjoittaja oli Israel Kolmodin. Yhtä hyvin voi olla, että kyseessä on syntymyytti vailla historiallista pohjaa. Voi olla, että virren taustana olikin ruotsalainen kansanlaulu. Sävelmä on joka tapauksessa ruotsalainen kansansävelmä.

Niin tai näin, suomalaiseen kansanperinteeseen suvivirsi ei pohjautunut. Tämän voi havaita jo siitä, että virressä oli riimit ja säkeistöt, mikä ei kuulunut suomalaiseen kansanrunotraditioon, mutta kylläkin luterilaiseen saksalaisperäiseen virsiperinteeseen. Suvivirsi tuli Ruotsista. Se oli osa valtakunnan luterilaista yhtenäistämispoliitikkaa.

Suomentajaksi on eri yhteyksissä oletettu Turun koulun konrehtori Erik Cajanus (1675-1737). Tiedon pohja on kovin ohut. Cajanuksen pojanpojan myöhemmän maininnan mukaan Cajanus tarkasti koulutyönsä ohella vuoden 1701 virsikirjaa ja huolehti korjausluvusta. Mitään viitteitä siitä, että hän olisi tehnyt muuta, ei ole. Virsikirjahanketta johti Turun piispa Johannes Gezelius nuorempi (1647-1718). Käytännön työhön osallistuneita ei Cajanuksen lisäksi tunneta. Joku monien ruotsalaisesta virsikirjasta otettujen virsien käännökset teki ja kirjan toimitti, mutta tuskin Cajanus.

Suvivirren synty katoaa siis sekä ruotsalaisen syntynsä että käännöksensä puolesta historialliseen alkuhämärään.

Sielun tawaran maailma

Suomalaisen suvivirren maaperä on yhtäkaikki vuoden 1701 virsikirja. Se taas ei ole mikä tahansa virsikirja. Kirjan koko nimi on: ”Uusi Suomenkielinen Wirsi-kirja Niiden Cappalden canssa, jotka siihen tulevat: Ciningal:sen Maij:tin Armolisesta Käskystä, Colmen Consistoriumin suostumisella tarpellisesti parattu; Nijn myös Sen MDCXCV yltzecatztotun Ruotzalaisen Wirsi-Kirjan jälkeen jalosti enetty.” Tämä ns. Vanha virsikirja oli käytössä lähes 200 vuotta. Se kulki sukupolvelta toiselle lukemattomin painoksin ja löytyi ajan mittaan pienestäkin töllistä, usein ensimmäisenä omistettuna kirjana. Vanhan virsikirjan merkitystä kirjahistorian ja kulttuurihistorian näkökulmasta

on vaikea yliarvioida. Vanha virsikirja oli itse asiassa keskiaikaisen manualen kaltainen käsikirja, joka sisälsi laajan liiteosaston. Samoissa kansissa olivat mm. kirkkovuoden raamatuntekstit, luterilainen huoneentaulu, laaja rukousosasto, pysyvä kalenteri ja Ajan-luku eli kronologinen maailmanhistoria maailman luomisesta alkaen. Kokonaisuutta kutsuttiin Sielun tawaraksi. Se oli rahvaan peruslukemisto, joka asetti ihmisen niin historian, yhteiskunnan kuin kaikkeudenkin yhteyteen.

Sielun tawara on suomalaisen suvivirren alkuperäinen konteksti ja varhainen kaikupohja. Jos se oli aluksi luiskahtanut mukaan puolivahingossa, Vanhassa virsikirjassa se oli ”Colmen Consistoriumin” - Turun ja Viipurin tuomiokapitulien ja Narvan konsistorin – sertifioima. Maallisen ja hengellisen ilon sekoittumiseen ei enää kiinnitetty kyseenalaistavaa huomiota.

Suwi-wirren kokonaisuus ei vaikuta erityisen ehyeltä. Ensimmäiset kolme säkeistöä ovat Luojan ylistystä ja keväistä tunnelmointia. Neljäs säkeistö muuttaa fokusta. Siinä siirrytään puhuttelemaan Kristusta. Viidennen säkeistön kuvaston Saronin kukka ja Libanonin ruusu ovat peräisin Raamatun Laulujen laulusta. Laulujen laulu on eroottisen rakkauden runoelma. Suvivirressä kuvasto liittyy kuitenkin ensi sijassa keskiaikaiseen morsiusmystiikkaan, jossa Laulujen laulu tulkittiin allegorisesti Kristuksen ja seurakunnan yhteyden kuvaukseksi. Viimeisessä säkeistössä palataan jälleen maallisempaan. Siinä puhutaan varsin aistivoimaisesti rasvoista ja makioista. Virteen tulee lopussa lähes suutuntuma.

Virressä on kolme jossain määrin erilaista kokonaisuutta, säkeistöt 1-3, säkeistöt 4-5 ja säkeistö 6. Tämä viittaa minusta siihen, että virsi olisi Svedbergin virsikirjahankkeen yhteydessä koottu useammasta lähteestä. Tuomas M.S. Lehtonen onkin erottanut jälkiä Pia Cantiones- kokoelman laulusta Tempus adest floridum ja sen edeltäjistä.

Vanhassa virsikirjassa Suwi-Wirsi sijoittui kahden alaosaston väliin. Sitä ennen oli virsiä otsikon ”Maan hedelmästä” alla ja sen jälkeen virsi otsikolla ”Näljän vaivasa”. Edelliset kytkeytyivät leivän pyytämiseen, puutteeseen ja kiitokseen. Jälkimmäinen lohdutti nälän vaivaamia muistuttamalla, miten Jumala Raamatussa pelastaa omansa nälältä milloin mannalla, milloin ruokkimisihmeellä. Taustalla on ajatus moraalisen maailmanjärjestyksestä, jota Jumala ylläpitää koettelemusten,

rangaistusten ja siunauksen avulla. Hyvä sato on armoa ja kiitoksen aihe, huono sato synnin ja jumalattomuuden seurausta.

Kun Suvi-Wirttä katsoo osana tätä kokonaisuutta, kiinnittää huomiota, että siitä puuttuu moraalista maailmanjärjestyksestä muistuttamisen ulottuvuus. Se on valoisa, varjottoman kiitollisuuden virsi. Vanhan virsikirjan ankarassa ympäristössä se on kuin hengähdystauko.

Suvivirrestä käydyssä keskustelussa se on toisinaan liitetty vuosien 1695-1697 suuriin nälkävuosiin, jolloin kolmasosa Suomen asukkaista menehtyi. Suvivirren on nähty ilmentävän kiitollista helpotusta, kun kevät jälleen koittaa. Kärjistetyimmillään on luotu mielikuva nälkävuosista suvivirren synnyn pohjana: Nälkävuodet ovat takana, veisataanpa suvivirsi. Rasvat ja makiat on ollut luontevaa liittää tähän. Suora yhteys nälkävuosiin on kuitenkin myöhempää dramatisointia. Koko Vanhan virsikirjan maisema on karu, ankarien elämänolosuhteiden maisema, jossa leipä ja elämä olivat kiinni vuodentulosta. Ilman suoraa kytkentää suuriin nälkävuosiinkin on ilmeistä, että kun Vanhaa virsikirjaa ja suvivirttä veisattiin 1700- ja 1800-luvuilla, kollektiivisessa tietoisuudessa oli taju siitä, mitä on, kun suvi ei tule.

Suurista nälkävuosista oli todennäköisesti jo ehtinyt kulua sukupolvi tai pari ennen kuin Vanhan virsikirjan uudet virret kunnolla omaksuttiin. Virret opittiin niin kuin ne oli siihenkin asti opittu, kuuntelemalla ja toistamalla. Se oli hidasta. ”Yxi Tarpelinen Nuotti-Kirja” ilmestyi 1703. Säestystä ei käytetty. Urut yleistyivät kirkoissa vasta Vanhan virsikirjan ajan jälkeen. Nuottikirja oli kuitenkin laulunjohdon tukena, kun kansalle opetettiin, miten virsi tuli veisata. Kansan käsissä virsikirjat yleistyivät vähitellen 1700-luvun mittaan. Alkuun kirjasta veisaajille naureskeltiin. Vanhassa virsikirjassa oli kuitenkin ensimmäistä kertaa virsinumerot. Virsitauluja alkoi tulla kirkkoihin vähitellen Isonvihan jälkeen. Niillä oli käyttöä vasta, kun ihmisillä oli kirja ja kirjassa virsien numerot. Uuden käytännön omaksuminen edellytti lukutaitoa.

Suvivirsi siis imeytyi suomalaiseen kollektiiviseen muistiin hitaasti, kenties suven juhlassa, juhannuksena ja kesähäissä. Mutta sillä oli aikaa imeytyä ja tulla tutuksi. Vanha virsikirja säilytti asemansa pitkälle 1800-luvulle.

Uusi kansallinen riitti

Vanhan virsikirjan rinnalle alkoi 1700-luvun lopulla tulla uutta virsirunoutta pietististen herätysliikkeitten omissa laulukokoelmissa. Ne eivät kuitenkaan syrjäyttäneet Vanhaa virsikirjaa. Suurempi paine tuli sivistyneistön ja valistushenkisen papiston taholta. Vanha virsikirja alkoi näyttää karkealta. Se oli tehty rahvasta varten, mutta vaikutti nyt liian rahvaanomaiselta. Virsikirjan uudistamistyötä tehtiin käytännössä koko 1800-luku. Virsikirjaehdotuksia laadittiin useita, asialla parhaat voimat: Tengström, Runeberg, Stenbäck, Lönnrot. Henkiset paineet tulivat pietismin, valistuksen ja romantiikan taholta, kaikki modernin esiin työntymiseen kytkeytyviä virtauksia. Myös kirjallinen ympäristö muuttui. Sielun tawaran aika oli ohi; virsikirjasta tuli kirja kirjojen joukossa. Monien vaiheiden jälkeen uusi virsikirja hyväksyttiin Lönnrotin komitean ehdotuksen pohjalta vuonna 1886. Kaikki eivät sitä sulattaneet. Eräät herätysliikkeet pitäytyivät Vanhassa virsikirjassa. Länsi-Suomen rukoilevaisuudessa sitä käytetään yhä.

Vanhan virsikirjan asema oli niin vahva, että sen virsistä tuli kantava runko myös uuteen virsikirjaan. Suvivirsi pysyi mukana mutta muokattuna vastaamaan uusia ihanteita. Muokkaustyön teki Lönnrotin virsikirjakomitassa mukana ollut Brändön kirkkoherra Alfred Roos (1824-1873). Uusi versio valmistui 1867, siis saatumoisin nälkävuonna. Nälkävuosi ei tuloksessa näkynyt. Sen sijaan kieli nykyaikaistui ja sävy pehmeni. Samalla suvivirteen tuli tunteellisuutta, sisäisen elämän korostusta ja huutomerkkejä. Ne kertoivat pietismin ja romantiikan vaikutuksesta. Vanhan virsikirjan karheus ja aistivoimaisuus jäivät taakse. Muutos näkyi eritoten viimeisessä säkeistössä, jossa rasvat muuttuivat suloisuudeksi ja makia armon pyytämiseksi. Säkeistöt numeroitiin, joten laulettavaksi voitiin poimia kulloinkin sopivat säkeistöt. Vanhan virsikirjan virret oli ollut tapana laulaa kokonaan.

Uutta tekstimuotoa tärkeämpi tekijä suvivirren aseman muutoksessa oli kansakoulu. Kansakoulu oli kansallisen identiteetin ja kansalaiskasvatuksen koulu. Kansakouluasetus annettiin 1866. Kansakoulut yleistyivät vähitellen itsenäistymisen alkuun mennessä. Virsilaulu kuului alkuvaiheessa itsestään selvästi opetusohjelmaan, mutta suvivirrellä ei näytä olleet erityisasemaa. Vanhan virsikirjan aikaan, vuoteen 1888 mennessä suvivirsi ei kuulunut 10 kansakouluissa lauletuimman virren joukkoon.

Merkittävää oli, että kansakoulusta tuli oppivelvollisuuskoulu 1922. Kokonaiset ikäluokat yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta olivat nyt yhtenäisen kansallisen perusopetuksen piirissä. Opetuksen henkisestä sisällöstä käytiin 1920-luvun alussa taistelua. Uskonnon asema säilyi, virsiä veisattiin edelleen. Se heijasti vasta itsenäistyneen kansakunnan dominoivaa kulttuurista identiteettiä. Siirtyminen kirkollisen yhtenäisyyden projektista, jota Vanha virsikirja edusti, kansallisen yhtenäisyyden projektiin, jota taas kansakoulu ilmensi, oli vähittäinen ja loiva.

Kansakoulu yhdisti uudella tavalla koko ikäluokat. Koulun lukuvuosi loi vuoden kierron rytmiin uuden yhteisen, kansallisesti kattavan taitteen. Sen riitiksi tuli kevätjuhla. Suvivirsi muodostui vähitellen juhlan symboliseksi merkiksi. Sillä oli pitkä kollektiivisen muistin pohja suven juhlavirtenä. Malli löytyi Ruotsista, jossa oppivelvollisuuskoulu oli toteutunut jo aikaisemmin ja jossa "Den blomstertid nu kommer" oli vakiintunut koulujen päätösjuhlien ohjelmaan.

Seuraava virsikirjauudistus tehtiin 1938. Suvivirren asema ei ollut vielä niin vahva, etteikö siihen olisi ollut mahdollista kajota. Komitea muokkasi virttä, pyöristi lisää, poisti huutomerkkejä ja häivytti entisestään virren yhteyttä maataloudesta elävän väestön konkreettisiin elämänehtoihin. Esimerkiksi luonnon kuoleman sijasta puhuttiin nyt varjottomammin uudeksi luomisesta. Näin rakentui se muoto, jossa suvivirsi saavutti rituaalisen asemansa koulujen kevätjuhlissa ja siten kollektiivisessa kansallisessa tajunnassa. Se tapahtui viimeistään viime sotien jälkeen. Kun seuraava virsikirjauudistus tehtiin 1986, suvivirsi oli yksi niistä virsistä, jotka jätettiin koskemattomiksi. Sen tekstin muoto oli niin vakiintunut, ettei siihen haluttu kajota. Ruotsissa tehtiin virsikirjauudistus samaan aikaan. Siellä virrestä jätettiin pois sen viides säkeistö. Viidennen säkeistön Libanonin ruusu, Saaronin kukka ja kristillinen morsiusmystiikka epäilemättä olivat jo käyttäjille vieraita. Suomalaisessa virsikirjassa, myös Suomen ruotsinkielisessä virsikirjassa viides säkeistö kuitenkin säilytettiin.

Uskonnonharjoitusta vai ei

Suvivirren vahva rituaalinen asema nojasi siihen, että koko ikäpolvi toisensa jälkeen koki sen liittyvän olennaiseen vuodenvuorokierroksen taitteeseen, koulun loppumiseen ja kesän alkamiseen. Siitä muodostui kansallisen kulttuuriperinnön osa. Sellaisena sitä puolustettiin ja kritisoitiin. Mutta vielä

1970-luvun alussa, kun suvivirsi nousi julkiseen keskusteluun, keskustelun fokus koski sitä, saako suvivirren jättää laulamatta koulun kevätjuhlassa.

Vuosituhanne vaihteen jälkeen keskustelun fokus on puolestaan ollut siinä, saako suvivirttä laulaa koulun kevätjuhlassa. Uusi uskonnonvapauslaki tuli voimaan 2003. Sen yhteydessä huomiota kiinnitettiin myös koulun uskonnolliseen sisältöön. Uskonnonopetus muuttui tunnustuksellisesta oppilaan oman uskonnon opettamiseksi; uskonnon harjoittaminen erotettiin opetussisällöstä erilliseksi ja vapaaehtoiseksi. Sivujuonteena nousi keskustelu suvivirrestä. Onko uskonnonvapautta puolustavan valtion oppivelvollisuuskoulun yhteisessä juhlassa paikallaan laulaa yhden uskonnon virttä? Onko se pakottamista uskonnonharjoitukseen ja siten vastoin uskonnonvapauden negatiivista ulottuvuutta?

Suvivirsi lienee ainoa virsi, jota ovat käsitelleet sekä eduskunnan oikeusasiamies että eduskunnan perustuslakivaliokunta. Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksessä vuodelta 2013 pohditaan, onko suvivirren laulaminen uskonnonharjoitusta. Lopputulema on, että suvivirressä on kysymys suomalaisen traditioon vakiintunut ja perinteinen osa koulujen kevätjuhlaa, joten sitä ei voi katsoa uskonnonharjoittamiseksi. Näin on etenkin, jos siitä lauletaan vain kaksi säkeistöä alusta. Näissä tosin mainitaan sana Jumala, mutta vain kerran.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta puolestaan käsitellessään oikeuskanslerin kertomusta vuodelta 2012 pohti pitkään nimenomaan suvivirren asemaa kevätjuhlassa uskonnonvapauden kannalta. Mietinnössään 2/2014 valiokunta yhtyi oikeusasiamiehen kantaan ja totesi, että yksittäinen virsi ei tee tilaisuudesta uskonnonharjoittamista eikä tilaisuudesta uskonnollista tilaisuutta. Mietinnössä kysymys kytkettiin laajemmin uskonnon ja uskonnollisten symbolien asemaan julkisessa tilassa ja viitattiin tätä koskevaan eurooppalaiseen keskusteluun.

Samalla tapaa kuin piispat 300 vuotta aikaisemmin otsa rypyssä miettivät hengellisen ja maallisen ilon sekoittamista, samalla tapaa 2010-luvun valtiolliset viranomaiset miettivät, voiko uskonnollista ja ei-uskonnollista sekoittaa. Yritys tehdä raja sen välille, mikä on uskonnollista ja mikä ei, on yhteistä, vaikka lähestymisuuunta on eri. Suvivirsi puolestaan näyttää edelleen vähät välittävän tästä rajanvedosta. Se sekoittaa yhä hengellisen ja maallisen.

Keskustelu 2010-luvulla on liittynyt laajemmin siihen, mikä on uskonnon paikka julkisessa tilassa. Uskonnon elementit eivät näytä pysyvän vain niille varatuissa erikseen uskonnoksi määritellyissä kehyksissä, eikä uskonto näytä tyytyvän osaansa vain yksilön henkilökohtaisen elämänpiirin asiana. Tämä vaikuttaa olevan modernissa yhteiskunnassa hankalaa sekä valtion uskontopolitiikan että uskonnollisten yhteisöjen oman identiteetin muodostamisen kannalta. Seurauksena on hankausta.

Hankaluus ja hankaus ovat näkyneet suvivirsikeskustelussa. Uskontoa puolustavien näkökulmasta suvirren laulamatta jättäminen on nähty hyökkäyksenä koko uskontoa vastaan. Oikeusasiamies puolestaan pyrki rajaamaan virren hyväksyttävyyden kahteen säkeistöön. On myös laadittu uskonnoton suvilaulu, siis uudet sanat, joissa ei ole uskonnollista viittausta. Vastapainoksi suvirrestä on julkaistu murreversioita ja järjestetty erilaisia suvirisitapahtumia.

Vastaavalla tavalla ”Den blomstertid nu kommer” on Ruotsissa aiheuttanut kiistoja. Kun googlaa sanan sommarvisa, tuloksena ei ole Den blomstertid nu kommer vaan Ida’s sommarvisa Peppi Pitkätossusta. Se on paikoin syrjäyttänyt perinteisen suvirren koulujen päättäjaisistä.

Tilannetta ei helpota se, että populistinen nationalismi on tehnyt suvirrestä kansallisen kulttuurin symbolin ja ottanut sen lyömäaseeksi kaikkia vieraita kulttuurivaikutuksia vastaan. Etenkin kohteen on ollut islam. On paikallaan todeta, että islamilaiset yhteisöt Suomessa eivät ole suvirrtä vastaan hyökänneet.

Lopuksi: Keväällä 2014, kun keskustelu suvirrestä taas oli kuumimmillaan, Kansallisoopperan taiteellinen johtaja Lilli Paasikivi organisoi Save the Suvivirsi -tapahtuman. Sosiaalisen median kautta hän kutsui ihmisiä laulamaan suvirrtä Helsingin Töölöntorille. Spontaanisti järjestetty tapahtuma keräsi torin täyteen, n. 3000 ihmisiä. Oltiin niin julkisessa tilassa kuin mahdollista. Aloite tuli valtiollisen kulttuuri-instituution ytimestä. Väki veisasi suvirren sydämensä kyllyydestä, ja kokonaan, kyselemättä hengellisen ja maallisen eroa, tai rakentamatta muita vastakkainasetteluja.